

Fons documental de l'Arxiu Episcopal de Vic

Castellgalí

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic. Palau Episcopal. Carrer Santa Maria, 1. 08500 VIC

Coordenades:

Latitud: 41.67502
Longitud: 1.84402
UTM Est (X): 403778
UTM Nord (Y): 4614341

Classificació

Número de fitxa 08061-73
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Vic. Palau Episcopal. Carrer Santa Maria, 1. 08500 VIC
Autoria de la fitxa Cortés Elía, Maria del Agua
Data de registre de la fitxa: dl., 05/06/2006 - 02:00

Descripció

El fons de l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic és un dels més importants de Catalunya, amb uns 2.000 metres lineals de documentació, tant civil com eclesiàstica, que abasta des del segle IX fins a l'actualitat. La Biblioteca és formada per uns 100.000 volums, amb uns 300 manuscrits, el més antic dels quals data del segle IX, i amb prop de 200 incunables. L'Arxiu conté documentació referent a l'actuació del bisbe (visites pastorals, ordenacions, correspondència,...) i a la gestió dels béns i les rendes vinculats a la dignitat episcopal vigatana i a la seva jurisdicció tant civil com eclesiàstica (capbreus, plets, llevadors, estadístiques parroquials,...). L'església parroquial de Castellgalí es troba situada dins l'antic terme del castell, al nucli antic. Es creu que sempre ha estat l'església parroquial del terme, documentada des del 924. Fins el 1154 que no apareix esmentada com a parròquia de Castellgalí i hi torna el 1232. Els orígens d'aquesta església són medievals, però ha sofert diferents remodelacions i transformacions. Degut a la dependència de la parròquia del bisbat de Vic, al seu arxiu es conserva documentació referent a Castellgalí. Es conserva la següent documentació: Mensa Episcopal: - Provisió de càrrecs i Concursos a beneficis curats vacants a les esglésies parroquials del bisbat de Vic, 1793-1796. - Beneficis eclesiàstics i causes pies. 1363-1880. - Comptes del culte 1861-1862. 1863-1864. 1865-1866. 1869-1870. 1871-1875. 1873. 1878-1881. 1887. 1893. 1895. 1896-1901. 1898-1902. 1902-1906. 1906-1908. 1908-1909. 1910. 1910-1911. 1912. Arxiu Parroquial de Castellbell (surten documents referents a Boades i Castellgalí): - Manuals notariais, 1491-1613. - Testaments, 1491-1717. 1556-1838. 1593-1720. Visites Pastorals a Sant Miquel de Castellgalí: 1331/12/11, 1425/11/07, 1553/10/29, 1592/06/13, 1592/10/11, 1604/07/22, 1605/10/09, 1614/09/27, 1625/04/31, 1627/02/19. Anys 1685, 1698, 1711, 1725, 1735, 1745, 1753, 1755, 1759, 1761, 1764, 1769, 1771, 1775, 1793, 1802, 1856. Cens de les parròquies del Bisbat de Vic de 1626. Oficina de la Cúria, carpeta Castellgalí, segle XIX. Varis documents, visites pastorals, correspondència, estadística parroquial.

Història

L'Arxiu Episcopal de Vic va néixer amb la creació del mateix bisbat, en els darrers decennis del segle IX. El document més antic que es conserva és un pergami de l'any 881. Si bé en els inicis tot fa pensar que es guardaven junts tots els fons, ben aviat es va establir una organització arxivística separant-se, a finals del segle XII, el fons documentals del Capítol de Canonges dels de la Mensa Episcopal. En el transcurs del segle XIII es van redactar els primers registres i instruments de descripció, com el cartulari de la catedral Liber dotationum antiquarum (1215). A finals del segle XVIII mossèn Domènec Jaumar reorganitzà la documentació més antiga de l'Arxiu Capitular (segles IX-XIII) i a començaments del XIX s'inicià el registre de pergamins de la Mensa Episcopal, acabat el 1920 pel canonge Casadevall. El fet que els dos arxius seguissin rigorosament separats a començaments del segle XX va comportar que la Mensa Episcopal perdés aproximadament una tercera part del seu fons en l'incendi del Palau l'estiu de 1936, durant la Guerra Civil, mentre que l'Arxiu Capitular no sofrí cap dany. Malgrat la lamentable conjuntura, durant aquest període ingressà l'Arxiu de la Cúria Fumada, la notaria eclesiàstica de Vic, traslladat el 1937 per Josep M. Font i Rius en el marc de les tasques de salvaguarda del patrimoni documental vigatà. Després de la guerra i amb el Dr. Eduard Junyent (1901-1978), es van tornar a unir els dos arxius i es van reorganitzar els fons de l'Arxiu Capitular i el de la Cúria Fumada. Sota la seva direcció té lloc la vertebració de l'Arxiu Episcopal de Vic tal com és actualment. Ja abans, el 1933, havia incorporat l'Arxiu de la Vegueria. El 1948, aprofitant el trasllat del Museu Episcopal a un altre edifici, el Dr. Junyent va ubicar els fons de la Mensa Episcopal que es conservaven fora de l'Arxiu a les sales que quedaren buides. En aquesta època ingressà l'Arxiu Notarial Civil. El Dr. Junyent també incorporà les sèries dels Arxius Parroquials, alguns dels quals entraren tot just acabada la guerra mentre que d'altres han anat ingressant de manera progressiva. Finalment, el 1972 va incorporar a l'Arxiu els fons de les comunitats de beneficiats de la Catedral i de l'església de la Pietat de Vic. En els darrers anys, sota la direcció del Dr. Miquel S. Gros, han continuat ingressant nous arxius parroquials i alguns fons personals i patrimonials. Igualment, els notaris de Vic han dipositat a l'Arxiu els fons reservats i més tard s'hi han integrat també, com a dipòsit, els Arxius dels Jutjats 1 i 3 de Vic. És en

aquesta darrera època quan s'han elaborat la major part dels instruments de descripció de què disposa l'Arxiu. Des de l'octubre de 1998 al març de 2003 es va portar a terme la reorganització i adequació dels fons de l'Arxiu, gràcies a l'acord entre l'Ajuntament de Vic, el Bisbat de Vic i la Diputació de Barcelona. El treball va ser coordinat per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona i els responsables tècnics del Bisbat i l'Ajuntament de Vic.

Bibliografia

Ginebra i Molins, Rafel (2000). Els arxius de l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic. Onze segles d'història i cent anys de concentració de fons. Lligall, 16 , p. 11-84.